

Wannsee konferencen, protokol, 20. januar 1942

Tophemmeligt
(„Geheime Reichssache“)

30 kopier
16. kopi

Konferenceprotokol

- I. De følgende deltog i konferencen om den endelige løsning af det jødiske spørgsmål, afholdt den 20. januar, 1942, i Berlin, Am Grossen Wannsee nr. 56/58:

<i>Gauleiter</i> Dr. Meyer og Rigskontordirektør Dr. Leibbrandt	Rigsministeriet for de besatte områder i øst
<i>Staatssekretär</i> Dr. Stuckart	Indenrigsministeriet
<i>Staatssekretär</i> Neumann	Stedfortrædende for 4-års planen
<i>Staatssekretär</i> Dr. Freisler	Justitsministeriet
<i>Staatssekretär</i> Dr. Bühler	Generalgouvernørens kontor
<i>Unterstaatssekretär</i> Luther	Udenrigsministeriet
<i>SS-Oberführer</i> Klopfer	Partikancelliet
<i>Ministerialdirektor</i> Dr. Kritzinger	Rigskancelliet

<i>SS-Gruppenführer</i> Hofmann	Hovedkontor for race og befolkningsvandring (Rasse- und Siedlungshauptamt)
<i>SS-Gruppenführer</i> Müller <i>SS-Obersturmbannführer</i> Eichmann	Hovedkontoret for Rigets Sikkerhed (Reichssicherheitshauptamt)
<i>SS-Oberführer</i> Dr. Schöngarth, kommandant for sikkerhedspolitiet og SD i Generalgouvernementet	Sikkerhedspolitiet og SD
<i>SS-Sturmbannführer</i> Dr. Lange, kommandant for sikkerhedspoliti og SD i Generalbezirk Letland som repræsentant for kommandanten for sikkerhedspoliti og SD i Rigskommisariat Ostland	Sikkerhedspolitiet og SD

- II. Indledningsvis bekendtgjorde chefen for sikkerhedspolitiet og SD, *SS-Obergruppenführer* Heydrich, sin udnævnelse, gennem Rigsmarskallen, til stedfortrædende for forberedelsen af den endelige løsning af det jødiske spørgsmål i Europa. Han bemærkede, at mødet var indkaldt for at skaffe klarhed om principielle spørgsmål. Rigsmarskallens forespørgsel efter en skitseplan vedrørende de organisatoriske, praktiske og økonomiske aspekter af den endelige løsning af det europæiske jødespørgsmål nødvendiggjorde en indledende samlet betænkning fra alle centrale aktører involverede i disse spørgsmål, med henblik på opretholdelsen af en fælles politisk linie.

Ansvar for håndteringen af den endelige løsning af det jødiske spørgsmål, sagde han, skulle placeres centralt hos Reichführer-SS og chefen for det tyske politi (chef for sikkerhedspolitiet og SD), uden hensyn til geografiske grænser.

Chefen for sikkerhedspolitiet og SD gav derefter et kort overblik over den kamp, der indtil nu var ført mod denne fjende. De vigtigste elementer var:

- 1) Udgrænsning af jøderne fra det tyske folks forskellige bosættelsesrum (Lebensgebiete)
- 2) Udgrænsning af jøderne fra det tyske folks livsområder (Lebensraum)

I forfølgelse af disse mål blev, som den eneste foreløbige løsningsmulighed, den jødiske udvandring fra Riget forstærket, og planmæssigt gennemført.

På Rigsmarskallens anordning blev en rigscentral for jødisk udvandring oprettet i januar 1939, og ledelsen betroet chefen for sikkerhedspolitiet og SD. Den havde særligt til opgave at

- a) træffe alle nødvendige forholdsregler til forberedelse af en forstærket jødisk udvandring
- b) dirigere denne udvandringsstrøm
- c) fremme hastigheden med hvilken denne udvandring i de enkelte tilfælde gennemførtes

Opgavens mål var, at rense det tyske område (Lebensraum) for jøder på legal vis.

Alle myndigheder var klar over de ulemper, en sådan forceret udvandring medførte. Men i mangel på bedre løsningsmuligheder, måtte de accepteres midlertidigt.

I den efterfølgende periode havde håndteringen af udvandringen ikke kun været et tysk problem, men også et problem, som berørte myndigheder i mål- eller modtagerlande. Finansielle vanskeligheder, så som, at forskellige udenlandske regeringer øgede de beløb, immigranter skulle være i besiddelse af, og immigrationsafgifter; manglende anløbssteder, løbende indskrænkninger i immigrationen eller immigrationsstop, vanskeliggjorde udvandringsbestrebelse betydeligt.

På trods af disse vanskeligheder blev ialt omkring 537.000 jøder bragt til at udvandre, mellem magtovertagelsen (30.1.1933) og d. 31. 10. 1941. Deraf

fra 30.1.1933 fra Altreich (Tyskland før 1938)	ca. 360.000
fra 15.3.1938 fra Ostmark (Østrig)	ca. 147.000
fra 15.3.1939 fra Protektoratet Böhmen/Mähren	ca. 30.000

Financieringen skete via jøderne, hhv. de jødiske politiske organisationer, selv. For at hindre, at proletariserede jøder blev efterladt, blev det princip anvendt, at rige jøder måtte financiere de fattige jøders udvandring; her blev en særlig udvandringsafgift, fordelt efter formue, pålagt, og udkommet anvendt til at møde de finansielle krav, der gjorde sig gældene i forbindelse med de uformuende jøders udvandring.

Ud over de fonde, der indsamledes i tyske mark, var der også behov for midler i fremmed valuta til at fremvise ved indvandringen, og til indvandringsafgifter. For at bevare tyske reserver af fremmed valuta, blev udenlandske jødiske finansorganisationer overtalt af indenlandske jødiske organisationer til at sørge for de nødvendige summer i fremmed valuta. Ialt omkring 9.500.000 \$ blev stillet til rådighed som gaver af de udenlandske jøder.

I mellemtiden har Reichführer-SS og chef for det tyske politi, med henblik på farerne ved udvandring under krigen og med henblik på mulighederne i øst, forbudt jødisk udvandring.

III. Emigrationen er nu, som en yderligere løsningsmulighed, afløst af evakuering af jøderne til øst, efter forudgående autorisation fra Føreren.

Disse aktioner skal dog ses som midlertidige; der samles her praktisk erfaring, som er af vigtig betydning med henblik på den kommende endelige løsning af jødespørgsmålet

I forbindelse med denne endelige løsning af jødespørgsmålet kommer omkring 11 millioner jøder i betragtning, fordelt som følger på de enkelte lande:

	Lande	Antal
A.	Altreich	131.800
	Ostmark	43.700
	Østområderne	420.000
	Generalgouvernementet	2.284.000
	Bialystok	400.000
	Protektoratet Böhmen-Mähren	74.200
	Estland - Fri for jøder (Judenfrei)	
	Letland	3.500
	Litauen	34.000
	Belgien	43.000
	Danmark	5.600
	Frankrig/besat område	165.000
	Ubesat område	700.000
	Grækenland	69.600
	Nederlandene (Holland)	160.800
	Norge	1.300
B.	Bulgarien	48.000
	England	330.000
	Finland	2.300
	Irland	4.000
	Italien, inklusive Sardinien	58.000
	Albanien	200
	Kroatien	40.000
	Portugal	3.000
	Rumænien, inklusive Bessarabien	
	342.000	
	Sverige	8.000
	Schweitz	18.000
	Serbien	10.000
	Slovakiet	88.000
	Spanien	6.000
	Tyrkiet (europæiske del)	55.500
	Ungarn	742.000
	Sovjetunionen	5.000.000
	Ukraine	2.994.684
	Hviderusland undt. Bialystok	446.484
Ialt: over		11.000.000

Hvad angår antallet af jøder i udenlandske stater, drejer det sig her kun om jøder som defineret af religion (Glaubensjuden), idet definitionen af jøder efter racemæssige principper tildels stadig savnes dér.

Behandlingen af problemet i de enkelte lande vil, på grund af de der herskende holdninger og opfattelser, støde på visse vanskeligheder, særligt i Ungarn og Rumænien. Således kan for eksempel en jøde i Rumænien stadig for penge købe dokumenter, der officielt tilkender ham fremmed statsborgerskab.

Den jødiske indflydelse på alle områder i Sovjetunionen er velkendt. Der er omkring 5 millioner jøder i det europæiske Rusland, og knap 1/4 millioner jøder i den asiatiske del.

Erhvervsmæssigt fordeler jøderne i den europæiske del af Rusland sig omtrent som følger:

I landbruget	9,1 %
arbejdere i byerne	14,8 %
i handelserhverv	20,0 %
som offentligt ansatte arbejdere	23,4 %
i private erhverv – sundhedssektoren, pressen, teater osv.	32,7 %

Under den nødvendige ledelse skal jøderne nu, i trit med den endelige løsning, indsættes i passende arbejde i øst. I store arbejdskolonner, delt efter køn, skal de arbejdsduelige jøder føres ind i disse områder, mens de bygger veje, hvorved en stor del utvivlsomt vil bortfalde ved naturlig formindskelse.

Den del, der i den sidste ende bliver tilbage, må – da det for denne del utvivlsomt vil handle om de mest modstandsdygtige – modtage passende behandling, eftersom den består af en naturlig udvælgelse, der hvis den blev løsladt, ville kunne danne kimcellen til en ny jødisk genkomst. (Jævnfør de historiske erfaringer.)

I løbet af den praktiske gennemførelse af den endelige løsning vil Europa blive gennemkæmmet fra vest mod øst. Rigsområdet, inklusive Böhmen/Mähren, vil blive behandlet først, alene på grund af boligsituationen og lignende socialpolitiske nødvendigheder.

De evakuerede jøder vil, gruppevis, blive bragt til gennemgangsghettoer, for derefter at blive transporteret videre mod øst.

En vigtig forudsætning for gennemførelsen af evakueringen i det hele taget, anførte *SS-Obergruppenführer* Heydrich videre, er den præcise fastsættelse af den omfattede personkreds.

Det er hensigten, at jøder over 65 år ikke skal evakueres, men i stedet indsættes i en alderdomsghetto – her overvejes Theresienstadt.

Ud over disse aldersklasser – ud af de ca. 280.000 jøder, der per 31.10.1941 befinder sig i Altreich og Ostmark, er ca. 30 % over 65 år gamle – vil jøder med svære krigslæsioner og jøder med militære udmærkelser (Jernkorset af 1. grad) blive indsat i den jødiske alderdomsghetto. Denne

hensigtsmæssige løsning vil med et slag eliminere de mange ansøgninger om undtagelse.

Begyndelsen af de enkelte større aktioner vil i vidt omfang afhænge af den militære udvikling. Med henblik på håndteringen af den endelige løsning i de dele af Europa, der er besat eller under indflydelse af os, blev det foreslået, at de berørte embedsmænd i udenrigsministeriet, skulle konferere nærmere med de sagsansvarlige embedsmænd i sikkerhedspolitiet og SD.

I Slovakiet og Kroatien stiller sagen sig ikke længere så vanskeligt, eftersom de væsentligste kernespørgsmål allerede har fundet en løsning. I Rumænien har regeringen i mellemtiden indsat en embedsmand med ansvar for jøderne. For at løse dette problem i Ungarn, vil det være nødvendigt, i løbet af kort tid, at påtvinge den ungarske regering en rådgiver i jødespørgsmålet.

Med hensyn til at fremme forberedelserne til en løsning af problemet i Italien, finder *SS-Obergruppenführer* Heydrich, at en forbindelse til politichefen vil være rigtigst.

I det besatte og det ubesatte Frankrig vil en pågribelse af jøderne med henblik på evakuering efter al sandsynlighed kunne foregå uden større vanskeligheder.

Unterstaatssekretär Luther meddelte hertil, at der ved en gennemgribende behandling af dette problem i visse lande, således de nordiske, kunne opstå vanskeligheder, og at det derfor var anbefalelsværdigt, hvis disse lande indledningsvis skulle træde i baggrunden.

I betragtning af det ringe antal jøder, der her er på tale, udgør en sådan udsættelse ikke nogen væsentlig indskrænkning.

Derudover ser udenrigsministeriet ikke nogen større vanskeligheder for Sydøst- og Vesteuropas vedkommende.

SS-Gruppenführer Hofmann vil sende en sagsarbejder fra Rasse u. Siedlungshauptamt (RuSHA) til Ungarn, til almindelig orietering, når området der overtages af chefen for sikkerhedspolitiet og SD. Det blev besluttet, at denne sagsarbejder fra Rasse- und Siedlungshauptamt, der ikke skal forholde sig aktivt, foreløbigt officielt vil blive tilknyttet som medhjælper for politi-attachéen.

IV. I implementeringen af planen for den endelige løsning skal Nürnberglovene udgøre grundlaget; en forudsætning for den fuldstændige løsning af problemet er, at også spørgsmålet om blandede ægteskaber og Mischlinge løses.

Chefen for sikkerhedspolitiet og SD diskuterede derefter teoretisk, med henvisning til en skrivelse fra chefen for Rigskanselliet, de følgende punkter:

1) Behandling af Mischlinge af 1. grad.

Mischlinge af første grad sidestilles med jøder med henblik på den endelige løsning af jødespørgsmålet.

De følgende vil være at undtage fra denne behandling:

- a) Mischlinge af 1. grad, der er gift med personer af tysk blod, fra hvis ægteskaber der er børn (Mischlinge af 2. grad). Disse Mischlinge af 2. grad er i det væsentligste ligestillede med tyskere.
- b) Mischlinge af 1. grad, som hidtil, af statens og partiets højeste instanser, har været undtaget. Hvert enkelt tilfælde må overvejes, hvorved det ikke kan udelukkes, at en ny afgørelse kan falde ud til ulempe for Mischlingene.

Forudsætningen for undtagelser må stadig grundlæggende være den pågældende Mischlings egne fortjenester. (Ikke de tyskblodede forældre eller ægtefællers fortjenester.)

De Mischlinge, der er undtaget, bliver – for at hindre afkom og for endegyldigt at løse Mischlingeproblemet – steriliseret. Steriliseringen er frivillig. Den er imidlertid forudsætningen for at blive i Riget. Den steriliserede Mischling er derefter fri fra alle restriktive bestemmelser, som han hidtil har været underlagt.

2) Behandling af Mischlinge af 2. grad.

Mischlinge af 2. grad er grundlæggende sidestillet med tyskblodede, med undtagelse af følgende tilfælde, hvor Mischlinge af 2. grad er sidestillede med jøder:

- a) Mischlinge af 2. grad, der er afkom af et bastardægteskab (begge parter Mischlinge).
- b) Særligt racemæssigt ugunstigt udseende Mischlinge af 2. grad, som vil være at sidestille med jøder, alene af udseendemæssige årsager.
- c) Særligt ugunstig politimæssig og politisk bedømmelse af Mischlinge af 2. grad, der lader forstå, at han føler og opfører sig som jøde.

Heller ikke i disse tilfælde kan der imidlertid gøres undtagelse, hvis Mischlingen af 2. grad er gift med en tyskblodet.

3) Ægteskaber mellem fuldjøder og tyskblodede

Fra tilfælde til tilfælde må det her besluttes, om den jødiske ægtefælle skal evakueres, eller, under hensyn til virkningen af sådanne forholdregler på den tyske familie til et sådant blandingsægteskab, overføres til en alderdomsghetto.

4) Ægteskaber mellem Mischlinge af 1. grad og tyskblodede

- a) Uden børn

Hvis der ikke er børn i ægteskabet, evakueres Mischlingen, hhv. overføres til en alderdomsghetto. (Samme behandling som ved ægteskaber mellem fuldjøder og tyskblodede, pkt. 3)

b) Med børn

Hvis der er børn i ægteskabet (Mischlinge af 2. grad), vil de blive evakueret eller sendt til en ghetto sammen med Mischlinge af 1. grad, hvis de er at betragte som sidestillede med jøder. Så vidt disse børn er at sidestille med tyskere (som regel), er de, og dermed også Mischlinge af 1. grad, undtagede.

5) Ægteskaber mellem Mischlinge af 1. grad og Mischlinge af 1. grad eller jøder

Ved disse ægteskaber (inklusive deres børn) skal alle behandles som jøder, og dermed evakueres hhv. sendes til en alderdomghetto.

6) Ægteskaber mellem Mischlinge af 1. grad og Mischlinge af 2. grad

Begge ægtefæller skal, ude at skele til om der er børn eller ej, evakueres hhv. overføres til en alderdomghetto, eftersom børn fra sådanne ægteskaber som regel er racemæssigt stærkere præget af deres jødiske blod end Mischlinge af 2. grad.

SS-Gruppenführer Hofmann udtrykte den holdning, at der må gøres omfattende brug af sterilisering,

idet Mischlinge, stillet over for valget mellem evakuering eller sterilisering, hellere vil underkaste sig sterilisering.

Staatssekretär Dr. Stuckart fastslog, at den praktiske gennemførelse af ovenstående løsningsmuligheder til afvikling af blandingsægteskabs- og Mischlingespørgsmålet, vil medføre et endeløst administrationsarbejde. For under alle omstændigheder at tage de biologiske realiteter i betragtning, foreslog Dr. Stuckart at skride til tvangssterilisering.

For at forenkle problemet med blandede ægteskaber burde yderligere muligheder overvejes, med det mål, at lovgiverne kunne sige noget i retning af "dette ægteskab er opløst".

Med henblik til spørgsmålet om jødeevakueringens virkning på økonomien erklærede Staatssekretär Neumann, at de jøder, der arbejder i krigsvigtige virksomheder ikke kunne evakueres, så længe der ikke er erstatningsarbejdskraft til rådighed.

SS-Obergruppenführer Heydrich henviste til, at disse jøder under alle omstændigheder ikke skulle evakueres, ifølge de retningslinier han havde udstukket til gennemførelse af den løbende evakueringsaktion.

Staatssekretär Dr. Bühler fastslog, at Generalgouvernementet ville hilse det velkomment, om man ville begynde med gennemførelsen af den endelige løsning i Generalgouvernementet, eftersom transportproblemet ikke spillede nogen overordnet rolle hér,

og at hensynet til arbejdskraftreserven ikke ville udgøre en hindring for forløbet af aktionen. Jøderne skulle, så hurtigt som muligt, fjernes fra Generalgouvernementets område, eftersom jøden netop her udgjorde en fare som smittespreder og fordi han iøvrigt, gennem fortfarende sortbørshandel, bragte landets økonomiske struktur i uorden. Yderligere var et flertal af de ca. 2.5 millioner jøder under alle omstændigheder ikke arbejdsduelige.

Staatssekretär Dr. Bühler slog ydermere fast, at ansvaret for løsningen af jødespørgsmålet ligger hos chefen for sikkerhedspolitiet og SD, og at dette arbejde ville nyde støtte fra embedsmændene i Generalgouvernementet. Han havde kun en bøn; at jødespørgsmålet ville blive løst så hurtigt som muligt i dette område.

Afsluttende blev der talt om de former, løsningsmulighederne kunne tage, og her var såvel *Gauleiter* Dr. Meyer som også Staatssekretär Dr. Bühler af den mening, at visse forberedende arbejder i forbindelse med den endelige løsning skulle gennemføres i de berørte områder selv, hvorved man dog skulle undgå at forurolige befolkningen.

Mødet blev afsluttet med, at chefen for sikkerhedspolitiet og SD's udbad sig den nødvendige støtte fra mødedeltagerne til at gennemføre den endelige løsning.